

No što nas najviše začuđuje kod same osobe Isusove, to je česta Njegova srdžba. Isus je prema Mauriacu nagao, srdit, bijesan — *furieux*. Tako čitamo na s. IX—X: »Drugi Ga nijesu razumjeli i zato je bio srdit, nestrpljiv, koji puta i bijesan, kao svaka ljubav.« Na drugom opet mjestu (s. 175) M. ustanovljuje, da je Sin čovječji sin jedne Židovke i prema tome i sam Židov nagao, koji više i maše rukama. Istina je doduše, da je Krist sin jedne Židovke, ali kakve Židovke!? Nije Marija bila obična Židovka, to će jamačno priznati svatko. Karakteristično je za tu Isusovu srdžbu kod M. još i ovo mjesto. Učenici su se prepirali, tko je od njih veći. Isus ih pita, o čemu su među sobom raspravljali. Oni se ne usuđuju da odgovore (s. 133): »Sjedeći oko Njega, spustili su glave, dok prođe srdžba toga janjeta, što je koji puta znalo pobijesniti.« Slična se mjesta nalaze na stranicama 97, 99, 111, 114, 126, 132 i drugdje.

Začuđuju nas također neki Mauriacovi izvodi o Majci Isusovoj. Tako na pr. one Marijine sumnje iznesene na s. 15: »Nakon dvadeset godina, nakon trideset godina, vjeruje li majka tesarova još uvijek, da će je svi naraštaji prozvati blaženom?... Nakon dvadeset godina, nakon trideset godina, vjeruje li ona još, da je blagoslovljena među svima ženama?« I onda na s. 16: »No otkako su se povratili u Nazaret, nebo se opet zatvorilo, anđeli su bili nestali.« Tradicija, devetnaest stoljeća stara, možda gleda malo drukčije Isusovu Majku.

Ta ista tradicija prikazuje nam vrlo često na slikama Majku sa svojim Djetetom, koje je zbilja njeno dijete. Smješka joj se, pruža joj ručice, a ona ga sva sretna prati svojim blaženim materinskim očima. Mauriac (s. 21) sumnja, da je Isus ikada rekao svojoj majci koju blagu riječ. Da je zapitao egzegete, možda bi ga i ovdje temeljito razočarali. Prema njemu (s. 174) je Isus izrekao vrlo surovim glasom one riječi: »Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju i drže je.« (Luk. 11, 28). Štoviše prema našem piscu Isus je za cijeloga svoga života odbijao od sebe svoju Majku. Kad je polazio na stratište, bila je ondje i Marija (s. 265): »Marija možda nije na dohvat Njegova pogleda, no ipak je nazočna. Ona se okorišćuje time, što njen Sin i njen Bog više nema ni snage ni glasa, da je od sebe odbije. Ona napokon izlazi iz šutnje i sjene, s onim mačem u svom srcu.« Ni u sv. Pismu ni u tradiciji ne nalazimo dovoljno razloga, da ovako sudimo o odnosu Isusa i Njegove Majke.

Još bi imali više manjih stvari, koje nas u Mauriacovom djelu začuđuju. On na primjer premalo iznosi sukob između onih dviju mesijanskih koncepcija. A baš jedino taj sukob može nam protumačiti svu tragediju Golgote. Egzegeti ne bi nikako potpisali ove Mauriacove riječi: »Svaka se riječ Gospodinova mora uzeti doslovno...« (S. 53 i 197). Govoreći o gozbi kod farizeja Šimuna, M. se pita, koja bi to mogla biti Marija, što je tom zgodom pomazala Isusu noge. Na koncu (s. 90) dolazi do zaključka, da je to zapravo za nas svjedeno: »Ova je žena toliko privlačila ljudska srca, da je prikaz njenoga čina mogao da doživi neke promjene.« Ovakav se sud mora malo nategnuti, da ne dođe u sukob s dogmom o nadahnuću. Na s. 111 M. veli, da mnoge stvari, što ih je Krist naučavao, nijesu zato zabilježene u sv. Pismu, što se nijesu mogle iznijeti ni u jednom ljudskom

jeziku. To je malo pretjerano. Isus je govorio stanovitim ljudima i sa stanovitim nekim ljudskim jezikom. Pisac nadalje (s. 132) veli za apostole, da sama riječ uskrsnuće nije za njihovu misao značila baš ništa. To jedva izgleda moguće. Stari Zavjet doduše malo govori o uskrsnuću, ali je židovski svijet po apokrifnim spisima bio dobro upućen o pojmu uskrsnuća. I još mnogo drugih sitnica.

Mauriacov pokušaj dokazuje, da se život Isusov ne da napisati bez proučavanja sv. Pisma pomoću najmodernijih radova egzegeze i njenih pomoćnih znanosti. Prije nekoliko godina napisao je austrijski svećenik dr. F. M. Willam život Isusov (*Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel*, Herder, 1933), na sasvim drugi način. On je kroz više godina proučavao Palestinu, obišao je sva mjesta, gdje je Krist živio, proučio dobro jezik, kojim je Krist govorio, i tako se spremljen dao na pisanje. Njegovo nam djelo bez sumnje daje življega i realnijega Krista, nego Mauriacovo. Stilom možda nije tako briljantno, ali je ipak tako uspjele, da je već prevedeno na desetak različitih jezika.

Reći će možda netko, da svi ljudi nijesu željni svih onih znanstvenih podataka, što ih iznosi Willam. To može stajati. No stoji i to, da djela, koja mimoilaze one podatke, ne smiju barem ništa ustvrditi, što bi se tim podacima znanosti protivilo.

R. Schütz

O. Bauhofer: Das Geheimnis der Zeiten. Christliche Sinndeutung der Geschichte. 8°, 116 Seiten. München (Kösel — Pustet) 1935. RM 3.—.

Bauhofer je poznat po svojoj knjizi »Das Metareligiöse« (Leipzig 1930), koju je napisao još kao protestant. Kao katolik izdao je dosad »Einheit und Glaube« (Einsiedeln 1935) i ovo djelo. — Bauhofer raspolaže privlačivom dikcijom, ali ponekad odveć smjelo stvara nove oblike. Obzirom na sadržaj ova knjiga nije jedinstvena cjelina. Naslovu odgovara zapravo samo prvi dio (o smislu povijesti), dok drugi (o Isusu Kristu) i treći (o junaku i svecu) dio nemaju ni nužne ni jasne veze s prvim. Ali se opet ne može reći da između pojedinih dijelova nema stvarnih dodirnih tačaka. Pojedini su dijelovi nastali u različitim zgodama, a pisac je tek naknadno nastojao da im dâ jedan zajednički okvir. Osnovna je tendencija piščeva sa stajališta i u duhu »egzistencijalnog« mišljenja tumačiti metafizički smisao povijesti i povijesnosti kao »pravu tajnu«, koja nije čisto profano zbivanje u zemaljskom prostoru, nego u izvjesnom smislu sakralno zbivanje u božanskoj perspektivi. Pisac pritom ponavlja neke misli koje je već iznio u svojoj »kritičkoj filozofiji religije« (*Das Metareligiöse*), te se stvarno u mnogom pogledu vraća na misli sv. Augustina. Njegovo je tumačenje više teologija nego metafizika povijesti.

Dr. Vilim Keilbach

1. **H. Jone: Für Ferdinand Ebner.** Stimmen der Freunde. 56 Seiten. Regensburg (Verlag Friedrich Pustet) 1935. Mk. 0.50.

2. **F. Ebner: Wort und Liebe.** 291 Seiten. Regensburg (Verlag Friedrich Pustet) 1935. Mk. 4.80.

3. **Th. Steinbüchel: Der Umbruch des Denkens.** Die Frage nach der christlichen Existenz erläutert an Ferdinand Ebners Menschdeutung. 182 Seiten. Regensburg (Verlag Friedrich Pustet) 1936. Mk. 3.80.